

Nr. 82 Viti i tetë i botimit Mars 2020

Në këtë numër do të gjeni:

- Aksione Komunitare në Zonat e Mbrojtura
- 3 Marsi - Dita Botërore e Jetës së Egër
- 18 Marsi - Dita Botërore e Riciklimit
- 21 Marsi - Dita Ndërkombëtare e Pyjeve
- 22 Marsi - Dita Botërore e Ujit
- Mbrojtja e Dunave dhe Turizmi Kreativ
- ...pak histori...
- Njoftime

Aksione Komunitare në Zonat e Mbrojtura

Në kuadër të Ditës Botërore të Jetës së Egër, INCA, CELIM dhe AdRZM Berat, me mbështetjen e Projektit ACAP, dhe së bashku me shkollat "22 Tetori" dhe "Zihni Toska" të qytetit të Beratit, u organizua nje

aktivitet mbi rëndësinë e ruajtjes së habitateve të egra dhe roli i tyre në natyrë.

Edhe fëmijët treguan mbi punën e tyre në lidhje me mbrojtjen e mjedist e shprehur kjo, në makete e piktura të realizuara prej tyre. Disa prej këtyre materialeve, ata ia dhuruan Qendrës Interaktive qe gjendet prane AdRZM *Vijon në faqe 2*

Vijon nga faqe 1 Berat.

[ACAP Project-Azione Comunitaria per le Aree Protette dell'Albania](#)

[CELIM Shqipëri](#)

[COSV - Cooperazione per lo Sviluppo](#)

[AKZM Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura Administrata Rajonale e Zonave të Mbrojtura Berat](#)

- Gëzuar Ditën Botërore të Jetës së Egër!!

[#WorldWildlifeDay!!](#)

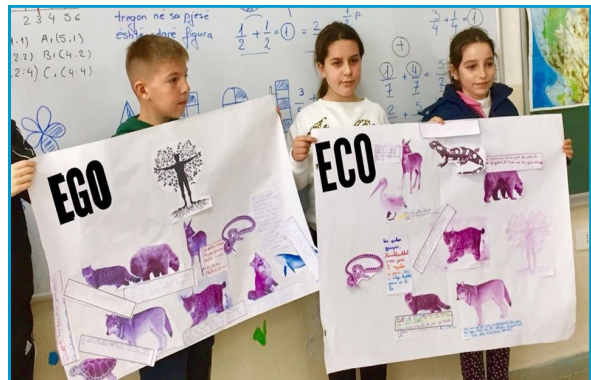
Le t'a festojmë këtë ditë me brezat e rinj të cilët duhet të mësojnë të njihen dhe ti duan organizmat e ndryshëm në ekosistemet tokësore ose ujore, në mënyrë që në një të ardhme të mund ti mbrojnë ato. Nxënësit e shkollës Balil Pelari-Orikum, ju bashkuan nismës sonë për njohjen me disa nga speciet e Shqipërisë, në veçanti speciet e Parkut Kombëtar të Llogara-it, duke u njohur me mënyrat e monitorimit të tyre nëpërmjet kamerave kurth të vendosura në park.

[ACAP Project-Azione Comunitaria per le Aree Protette dell'Albania](#)

[CELIM Shqipëri](#)

[COSV - Cooperazione per lo Sviluppo](#)

[AKZM Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura Administrata Rajonale e Zonave të Mbrojtura Vlore](#)

- Edhe nxënësit e klasave më të ulëta (klasa e I dhe e II-të të shkollës Balil Pelari-Orikum), në kuadër të projektit ACAP dhe me mbështetjen e INCA, ndonëse në një moshë të vogël ku programet e tyre mësimore janë ende jo të lidhura me mjedisin përreth, bëhen pjesë e aktiviteteve lidhur me dhënien e mesazheve për natyrën, duke ndërmarrë edhe veprime konkrete si mbjellja e bimëve për ambientin ku rriten dhe mësojnë.

[ACAP Project-Azione Comunitaria per le Aree Protette dell'Albania](#)

[CELIM Shqipëri](#)

[COSV - Cooperazione per lo Sviluppo](#)

[AKZM Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura](#)

[Administrata Rajonale e Zonave të Mbrojtura Vlore](#)

- Në kuadër të Ditës Botërore të Eficencës së Energjisë (5 Mars), shkolla "Hasan Mëhilli"-Dukat, duke u mbështetur edhe në programin e fizikës, ndërtuan panelet diellore me materiale të riciklueshme, duke dhënë një shembull të një prej mënyrave pozitive të ruajtjes së energjisë dhe efektet pozitive që ajo sjell, duke zvogëluar ndikimet në mjedis.

[ACAP Project-Azione Comunitaria per le Aree Protette dell'Albania](#)

[CELIM Shqipëri](#)

[COSV - Cooperazione per lo Sviluppo](#)

[AKZM Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura](#)

[Administrata Rajonale e Zonave të Mbrojtura Vlore](#)

- Ndonëse po përballemi me një situatë shumë të vështirë për njerëzimin lidhur me krizën e COVID-19, dhe urojmë që kjo gjëndje të mbarojë sa më shpejt dhe të mund të marrim frymë lirisht, le ti lemë pak natyrës një vend të rëndësishëm edhe në këtë situatë. Nxënësit e shkollës "Zihni Toska"- Berat, me mësuese [Blerina Mehilli Kurti](#) në kuadër të projektit ACAP dhe me mbështetjen e INCA, edhe në këto kushte të vështira i kushtojnë sadopak rëndësi natyrës dhe edukimit mjedisor duke dhënë mesazhe të vlefshme për të, të cilat mund ti shikoni në fotot e mëposhtme. Puna e tyre ngelet gjithmonë e çmueshme dhe sapo kjo gjëndje të mbarojë do të mund të rikthehemi edhe më të motivuar që ndoshta mesazhet që natyra na jep të mund të dëgjohen, pasi dhe njëherë kuptuam sa të dobët jemi nëse duam të ecim vetëm pa menduar për natyrën.

[ACAP Project-Azione Comunitaria per le Aree Protette dell'Albania](#)

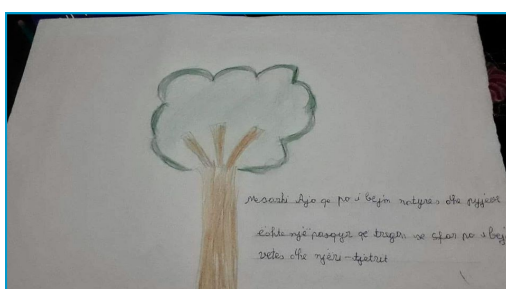
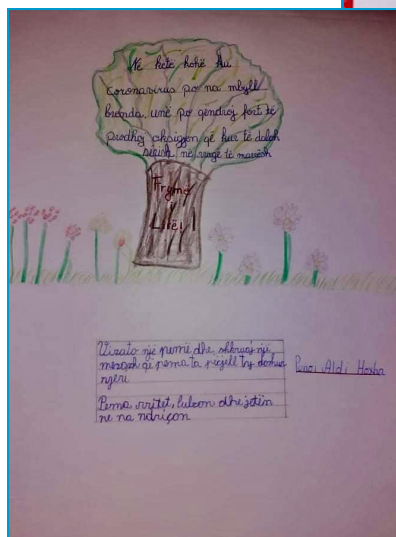
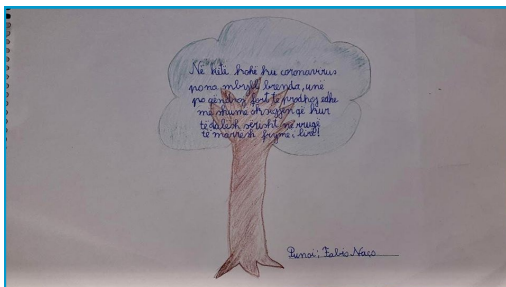
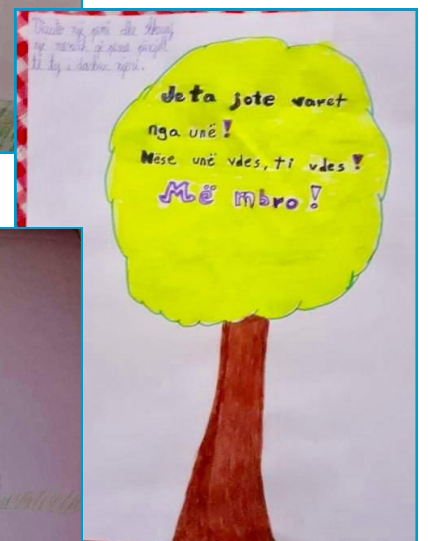
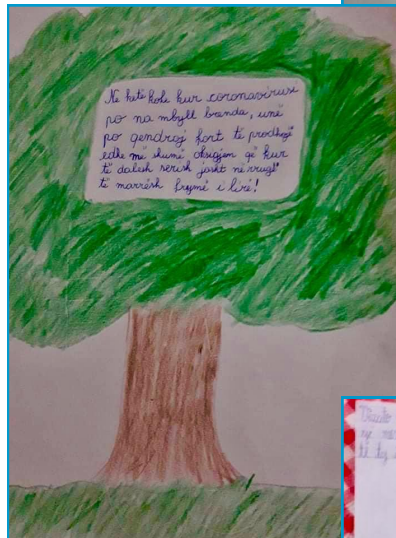
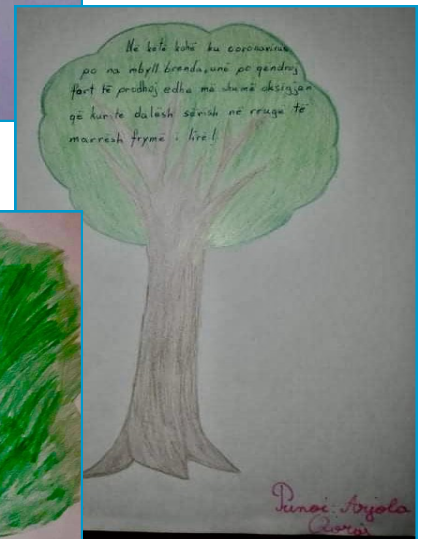
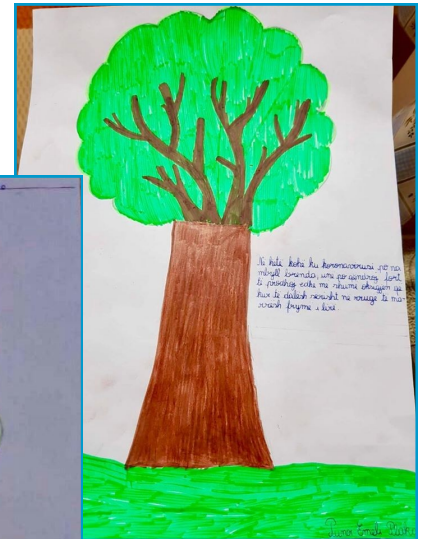
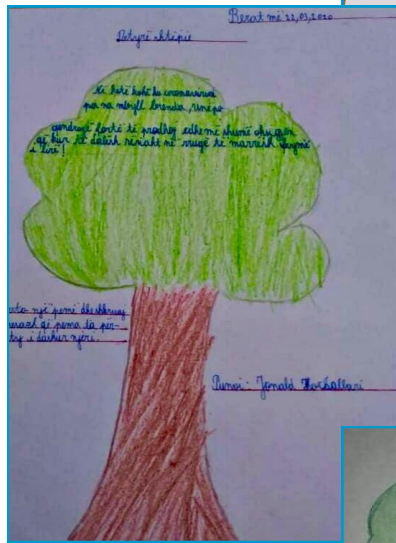
[CELIM Shqipëri](#)

[COSV - Cooperazione per lo Sviluppo](#)

[AKZM Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura](#)

[Administrata Rajonale e Zonave të Mbrojtura Berat](#)

[Shkolla "Zihni Toska" Berat](#)

3 Marsi – Dita Botërore e Jetës së Egër

3 Marsi – Dita Botërore e Jetës së Egër

Më 20 dhjetor 2013, Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara (UNGA), në seancën e 68-të të saj, në të cilën u nënshkrua Konventa për Tregtinë Ndërkombëtare të Specieve të Rrezikuara të Faunës dhe Florës së Egër (CITES), shpalli datën 3 mars si Ditën Botërore të Jetës së Egër për Kombet e Bashkuara, me qëllim përkujtimin dhe rritjen e ndërgjegjësimit mbi kafshët dhe bimët e egra të botës. Rezoluta e UNGA përcaktoi gjithashtu Sekretariatit e CITES si facilitues për respektimin

tonë të banueshëm për të gjitha krijesat e gjalla, përfshirë njerëzit. Historikisht, ne jemi varur nga bashkëveprimi i vazhdueshëm dhe ndërlidhjet midis të gjithë elementëve të biosferës për të gjitha nevojat tona: ajri që thithim, ushqimi që hamë, energjia që përdorim dhe materialet që na duhen për të gjitha qëllimet. Sidoqoftë, aktivitetet e paqëndrueshme njerëzore dhe shfrytëzimi i tepërt i specieve dhe burimeve natyrore që përbëjnë habitatet dhe ekosistemet e të gjithë jetës së egër po mposhtin biodiversitetin e botës. Gati një e katërta e të gjitha

llojeve janë në rrezik zhdukjeje në dekadat e ardhshme, dhe shkatërrimi i tyre do të shpejtonte zhdukjen e të tjerë specieve të panumërta, duke na vënë edhe ne gjithashtu në r r e z i k . Në Ditën Botërore të Kafshëve të egra 2020, ne do të festojmë vendin e veçantë që zenë bimët dhe kafshët e egra në format e tyre të larmishme

global të kësaj dite të veçantë për kafshët e egra në kalendarin e OKB-së. Dita Botërore e Kafshëve të Egra është bërë tashmë ngjarja më e rëndësishme vjetore botërore e dedikuar për kafshëte egra. Dita Botërore e Kafshëve të egra do të festohet në vitin 2020 nën temën "Ruajtja e jetës në Tokë", duke përfshirë të gjitha kafshët e egra dhe speciet bimore si komponentët kryesorë të biodiversitetit në botë. Toka është shtëpia e specieve të panumërta të faunës dhe florës. Ky diversitet i pasur dhe miliarda vjet gjatë të cilëve kanë bashkëvepruar elementët e tij të shumtë, janë pikërisht ato që e kanë bërë planetin

dhe të bukura, si pjesë e diversitetit biologjik në botë. Ne do të punojmë për të rritur ndërgjegjësimin për një mori përfitimesh për njerëzit nga jeta e eger, veçanërisht ato komunitete që jetojnë më pranë tij, si dhe do të diskutojmë kërcënimet me të cilat përballet bota e egër dhe nevojën urgjente për të shtuar zërat dhe veprimet që duhet të ndërmerren qeveritë, shoqëria civile, aktorët e sektorit privat. dhe individët për të ndihmuar në ruajtjen e jetës së egër dhe për të siguruar që përdorimin e vazhdueshëm e të qëndrueshëm të tij.

18 Marsi - Dita Botërore e Riciklimit

18 Marsi - Dita Botërore e Riciklimit

[#GlobalRecyclingDay](#)

Dita Botërore e Riciklimit lindi në vitin 2018 për të ndihmuar në përkujtimin dhe njohjen e rëndësisë së riciklimit në ruajtjen e burimeve tona të çmuara primare dhe sigurimin e të ardhmes së planetit tonë. Është një ditë që bota të bashkohet dhe të vendosë planetin në plan të parë.

Misioni i kësaj dite është tu tregojë liderëve botërorë se riciklimi është shumë i rëndësishëm për të mos qenë një çështje globale dhe se nevojitet urgjentisht një qasje e përbashkët dhe e bashkuar për riciklimin.

Tema e Ditës Botërore të Riciklimit

2020 është "Heronjtë Riciklues" [#RecyclingHeroes](#)

Ajo na njeh me njerëzit, vendet dhe aktivitetet që tregojnë se si Burimi i Shtatë dhe riciklimi kontribuojnë në një planet të qëndrueshëm mjedisor dhe një të ardhme më të gjelbër për të gjithë.

Dekada e fundit ka qenë më e nxehta e regjistruar deri tani. Tani ne përballemi me një emergjencë klimatike me përmasa të pashembullta. Nëse ne nuk

punojmë së bashku për të bërë ndryshime të mëdha dhe të shpejta, do të shohim vazhdimin e rritjes së temperaturave globale, shkrirjen e akullnajave, zjarret në kontinente dhe shpyllëzimin e shpejtë.

Tani, më shumë se kurrë, të gjithë duhet të bëjmë pjesën tonë për të kontribuar drejt një të ardhme më të gjelbër. Tashmë kemi heronjtë e ndryshimeve klimatike dhe mjedisit që bëjnë vazhdimisht fushata për një të ardhme më të mirë për planetin tonë. Këta heronj na rrethojnë çdo ditë, që nga emrat e mirënjohur si Greta Thunberg ose Leonardo Di Caprio e deri te heronjtë e panjohur, duke bërë pjesën e tyre për të ruajtur

planetin. Ata janë vendimtarë për të ardhmen tonë, dhe jetikë për të na ndihmuar të rrisim profilin e riciklimit.

Dita Botërore e Riciklimit fokusohet në fuqinë e rinisë, arsimit dhe inovacionit në sigurimin e një të ardhmeje më të ndritur për planetin. Më 18 mars njerëzit në mbarë botën ftohen për të treguar mbështetjen e tyre për riciklimin.

21 Marsi - Dita Ndërkombëtare e Pyjeve

21 Marsi - Dita Ndërkombëtare e Pyjeve

Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara shpalli 21 Marsin si Ditën Ndërkombëtare të Pyjeve (IDF) në vitin 2012. Dita feston dhe rrit vetëdijen për rëndësinë e të gjitha llojeve të pyjeve. Në çdo Ditë Ndërkombëtare të Pyjeve, vendet inkurajohen të

ndërmarrin përpjekje lokale, kombëtare dhe ndërkombëtare për të organizuar aktivitete që përfshijnë pyjet dhe pemët, të tilla si ndërgjegjësimet apo fushatat e mbjelljes së pemëve.

Tema e vitit 2020, lidhur me Ditën Ndërkombëtare të Pyjeve është, Pyjet dhe Biodiversiteti.

22 Marsi – Dita Botërore e Ujit

22 Marsi – Dita Botërore e Ujit

[#WorldWaterDay](#)

Në vitin 1992, Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara shpalli 22 marsin e çdo viti si Ditën Botërore të Ujit, si një mjet për të përqëndruar vëmendjen botërore në rëndësinë e ujrave të ëmbla dhe advokimin për menaxhim të qëndrueshëm të burimeve ujore të ëmbla. Dita Botërore e Ujit është përkujtuar për herë të parë në 22 Mars 1993. Tema e këtij viti është "Uji dhe Ndryshimet Klimatike".

Dita botërore e ujit ka si qëllim tërheqjen e vëmendjes mbi rëndësinë e ujit. Kjo ditë përpiqet t'i kujtojë njerëzve rëndësinë e ujit dhe promovon qëndrueshmërinë në menaxhimin e burimeve të ujit të freskët. Është një ditë për të festuar ujin. Është një ditë për t'u

2020 Water and climate change

përgatitur për mënyrën se si ne të menaxhojmë ujin në të ardhmen.

Mbrojtja e Dunave dhe Turizmi Kreativ

[#Expedition](#)

[#TerrainWork](#)

[#ProtectionDuna](#)&[#CreativeTourism](#)

[#PRODUCT](#)

[#02March2020](#)

[#WetlandMatter](#)

Gjate datave 1-2 Mars 2020, shoqata "Aleanca e Alpeve Shqiptare", në kuadër të projektit "Protection of Duna and Creative Tourism PRODUCT", si pjesë e programit LIVING BUNA që zbatohet nga INCA dhe financohet nga Fondacioni MAVA dhe IUCN, organizoi ekspedita monitorimi në terren.

Si pjesë e projektit PRODUCT, është parashikuar rehabilitimi i eko-sistemeve e ndodhen në Peisazhin e Mbrojtur të Lumit Buna, sic është:

- Pastrimi i dunave ranore
- Krijimi i pasqyrave ujore
- Hapja e shtigjeve të reja nëpër rezervat për mundësi eko-turizmi

Përgjate ekspeditës, grupi i punës së bashku me eksperte të tjera bëjnë përcaktimin e je draft-plani për nderhyrjen që do vazhdojë gjatë muajve Mars-Prill -Maj 2020.

Pjesë e ekspeditës në terren ishin përfaqësues të [Albanian Alps Alliance](#), eksperte të [Administrata e Zonave të Mbrojtura, Shkodër](#), përfaqësues të projektit LIVING BUNA, dhe anetare të komunitetit lokal.

Për t'u bërë pjesë e aktiviteteve të këtij projekti, DM! Bëhu edhe ti pjesë e lëvizjes [#UnëRural](#) [AKZM Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura](#) [INCA Albania](#) [IUCN](#) [MAVA Foundation](#)

...PAK HISTORI...

...7 vjet më parë ...

Bazuar në dispozitat e ligjit "Për zonat e mbrojtura" dhe të vendimit të Këshillit të Ministrave VKM nr.519, datë 30.06.2010 "Proçedurat e propozimit e të miratimit dhe rregullat e administrimit të Parqeve Natyrore Rajonale", pas studimit dhe konsultimeve me komunitetin, Këshilli i Qarkut Dibër, me vendimin **nr.16, datë 03.04.2013**, shpalli Liqenin e Ulzës dhe zonën rreth tij, me sipërfaqe 4,206.0ha, "Park Natyror Rajonal".

Parku Rajonal i Ulzës, përbën shëmbullin e parë në vendin tonë, të kësaj përqsajeje të re, për t'i sjellë zonat e mbrojtura më afër komunitetit dhe autoriteve vendore, të cilët duhet të marrin përgjegjësitë dhe të kontribuojnë për mbrojtjen dhe ruajtjen e vlerave të natyrës e biodiversitetit në vend. Për miratimin e tij një kontribut të rëndësishëm ka dhënë në Institutin për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri (INCA).

...10 vjet më parë ...

1. Bazuar në studimin dhe rekomandimet e planit të menaxhimit, të hartuar në kuadër të projektit "Menaxhimi i integruar i ujërave dhe i ekosistemeve", në kuadër të hartimit të Planit të Menaxhimit për nën komponentin e ekosistemit "Kune-Vain-Tale", me **VKM nr. 432, datë 28.04.2010**, u bë zgjerimi i sipërfaqes së Rezervatit Natyror të Menaxhuar "Kune-Vain-Tale", me 4,393.2 ha. Sipërfaqja e zgjeruar përfshin territoret e Shëngjinit, Kune-Merxhanit, Vainit, Tales deri në grykëderdhjen e Lumit Mat. Për këtë RNM ka përfunduar dhe është miratuar, me urdhërin nr.405, datë 09.06.2011 të Ministrit të Mjedisit, plani i menaxhimit.

2. Shpalljen e ekosistemit natyror detar, pranë gadishullit të Karaburunit dhe ishullit të Sazanit, "Park Kombëtar Detar", me sipërfaqe të përgjithshme 12,570.82 ha, me **VKM nr. 289, datë 28.04.2010**. Është i pari Park Detar i Shqipërisë. Aktualisht, për këtë park ka përfunduar dhe është miratuar, me urdhërin e nr. 750, datë 24.11.2015 të Ministrit të Mjedisit, plani i menaxhimit, i përgatitur nga INCA, me mbështetje të UNDP, ku janë zhvilluar një gamë e gjerë veprimtarish.

...11 vjet më parë ...

Miratohet **ligji nr.10120, datë 23.04.2009** "Për mbrojtjen e fondit të bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore". Ky ligj ka për qëllim të mbrojë: a) fondin e bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore, që rriten e zhvillohen në territorin e Republikës së Shqipërisë, duke zbatuar masa mbrojtëse e administruese, tërësore për fondin e të veçanta për çdo lloj, duke respektuar kërkesat teknike për vjeljen e mbledhjen e tyre, duke nxitur e përkrahur veprimtaritë për rehabilitimin e për kultivimin e tyre; b) llojet e kultivuara nga njeriu, në sipërfaqet e fondit të tokave pyjore, kullosore apo

bujqësore, gjatë kultivimit, mbledhjes e vjeljes së tyre, si dhe llojet e kultivuara në parcela eksperimentale, në kuadër të veprimtarive kërkimore-shkencore; c) fondin e bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore, që rriten e zhvillohen në gjendje natyrore në territorin e Republikës së Shqipërisë e që është pasuri kombëtare.

Objekt i këtij ligji është tërësia e fondit të bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore, si dhe secili lloj, që përfshihet në fond, gjatë periudhës së rritjes, vjeljes e mbledhjes, si dhe gjatë magazinimit e transportimit të tyre, për t'ua ruajtur vlerat përdoruese e kurative të tyre.

Njoftime

4 Prill - Dita Botërore e Kafshëve Endacake

7 Prill - Dita Botërore e Shendetit

18 Prill - Dita Botërore e Trashëgimisë

22 Prill - Dita e Tokës (Planetit)

24 Prill - Dita Botërore për Mbrojtjen e Kafshëve Laboratorike

Për të lexuar Ditari Natyrës në vite ... <http://www.inca-al.org/index.php/sq/publikimet/ditari-i-natyres>

1 - INTERNATIONAL MEETING ON MARINE RESEARCH 2020 - 16th and 17th of July, 2020

The **IMMR'20** is an international congress planned to discuss novel scientific knowledge on marine resources and research towards the sustainability of our planet. The scientific programme places under the spotlight innovative research in: Aquaculture, Biodiversity, Conservation and Coastal Management, Blue Biotech, Fisheries and Management, Seafood Technology.

More information can be found in www.immr.ipleiria.pt or by contacting immr@ipleiria.pt

IMPORTANT DATES

Deadline for abstract submission / April 06, 2020

Notification of acceptance / April 30, 2020

Deadline for early registration / May 31, 2020

2 - Call for Proposals / LandSense Innovation Challenge Call is open! (Earth Observation & Citizen Science)

LandSense Innovation Challenge / Data-driven solutions for environmental

More information: <https://landsense.eu/Challenge>

Deadline: April 10, 2020

Udhëzime për të kontribuar në Ditarin e Natyrës

Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri mirëpret artikuj të ndryshëm të cilët ju dëshironi t'i publikoni në Ditarin e tij elektronik. Artikujt duhet të jenë jo më shumë se 200 - 250 fjalë. Ju lutemi të merrni në konsideratë këtë kërkesë, pasi interesi për të shpërndarë artikuj, lajme apo njoftime të ndryshme përmes Ditarit, mund të jetë i konsiderueshëm dhe ne do të përpiqemi për të siguruar hapësirë për të gjithë ju që dëshironi të kontribuoni. Redaksia ruan të drejtën për të shkurtuar apo modifikuar (jo tjetërsuar) tekstin nëse do të jetë e nevojshme.

Ju lutemi dërgoni një foto shoqëruese për artikullin tuaj dhe / ose web - link për referencë të mëtejshme.

Faleminderit për marrjen në konsideratë të këtyre udhëzimeve!

Grupimi "Të Shpëtojmë Arinjtë Shqiptarë"

Organizatat Partnere të Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës

Botim i Institutit për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri / INCA
Redaksia: Nihat Dragoti; Ilirjan Qirjazi; Vilma Kadiu; Ergi Petanaj

Adr.:Rruga "Islam Alla"
Pallati IVEA, Kati I
1001 Tirana-Albania

Tel.: +355 (0) 422 31 437
Fax: +355 (0) 422 31 437
E-mail: info@inca-al.org

www.inca-al.org;
info@inca-al.org;
<https://www.facebook.com/inca.albania/>;
<https://twitter.com/AlbaniaInca>

INCA ALBANIA